Quickscan Wet Natuurbescherming (soortenbescherming) Lindeweg 12, Heerjansdam

Auteur: Ing. M. (Martijn) Bunskoek ***Projectnr:*** 20-09 ***Projectstatus:*** Concept v4, 8 oktober 2020

Aanleiding en doelstelling

Vanwege de beoogde sloop en nieuwbouw van opstallen aan de Lindeweg 12 te Heerjansdam (met bijbehorende bestemmingsplanwijziging van 'agrarisch' naar 'maatschappelijk') heeft Bunskoek Natuurlijk (in opdracht van de initiatiefnemer) een quickscan natuurtoets uitgevoerd in het kader van de Wet Natuurbescherming, onderdelen: 'soortenbescherming' en 'bescherming van houtopstanden'[1]. Daarnaast wil de initiatiefnemer de achterliggende agrarische percelen landschappelijk in gaan passen waardoor deze een hogere natuurwaarde krijgen, de weilanden zijn daarom ook in de quickscan meegenomen.

De ingrepen in het plangebied kunnen effect hebben op beschermde flora en fauna. De Wet Natuurbescherming verplicht vooraf te toetsen of plannen conflicteren met de bescherming van houtopstanden en eventueel aanwezige beschermde soorten. Een quickscan is bedoeld om inzicht te verkrijgen in (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna. Vervolgens worden eventuele effecten van het plan op houtopstanden en beschermde soorten in beeld gebracht. Het uitgevoerde onderzoek en de resultaten er van zijn in voorliggende notitie beschreven.

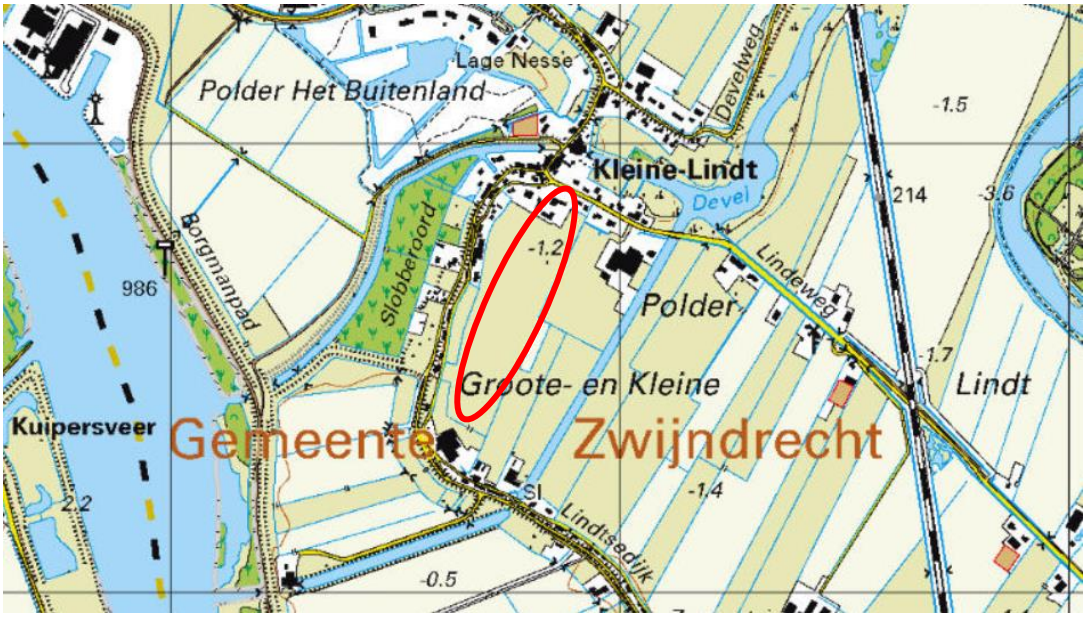

Figuur 1: *Globale aanduiding (rode omlijning) planlocatie aan de Lindeweg 12 in Heerjansdam. Kaartondergrond: Topotijdreis.nl*

[1] Het onderdeel 'gebiedsbescherming' uit de Wet Natuurbescherming is in de concept toelichting bij het bestemmingsplan "8e herziening bestemmingsplan Buitengebied, locatie Lindeweg 12" op de juiste wijze getoetst.

Huidige situatie en beoogde ontwikkelingen

Het plangebied betreft het erf met achterliggende weilanden van Horses en Co aan de Lindeweg 12 in Heerjansdam. Hier staan onder andere een woning, een grote machineberging (schuur), een paardenstal en een schuur ten behoeve van opslag. Hierachter ligt door paarden beweid grasland. Permanent oppervlaktewater is aanwezig in de vorm van diverse intensief onderhouden sloten. Er is nauwelijks opgaande beplanting aanwezig, wel zijn vrij recent enkele rijen knotwilgen geplant die zich op termijn ontwikkelen tot grotere bomen. Daarnaast is er een dichte haag van laurierkers en liguster aanwezig tussen de paardenstal en de naastgelegen woning (Lindeweg 10). De exacte begrenzing van het bouwvlak is op onderstaande bestemmingsplankaart aangegeven (figuur 2).

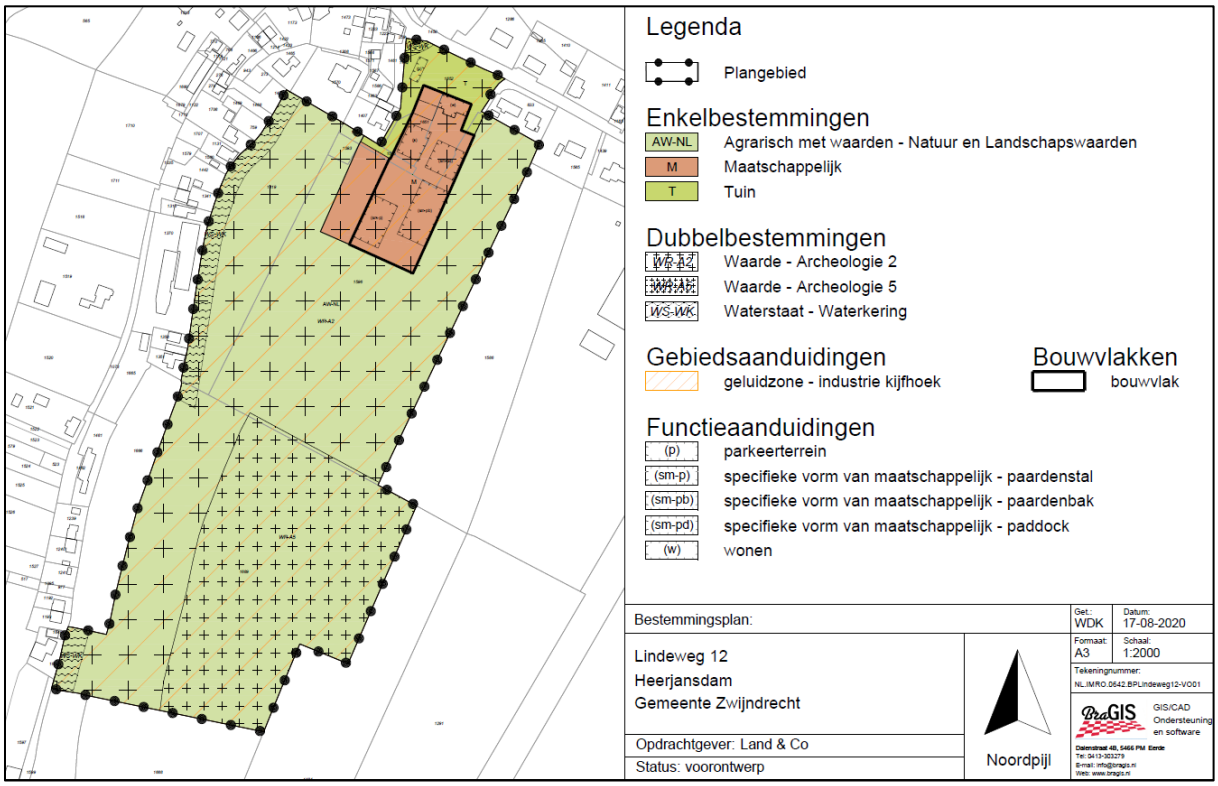

Figuur 2: Voorontwerp-bestemmingplankaart (concept) met daarop het bouwvlak aangegeven. Bron: Land & Co, aanvrager, versie 17 augustus 2020.

De plannen binnen het bouwvlak voorzien in de sloop van de paardenstal en naastgelegen schuur. De woning en de machineberging blijven behouden. De haag tussen de huidige paardenstal en de woning (Lindeweg nr. 10) zal op termijn vervangen gaan worden voor andere beplanting. Direct ten zuiden van de te slopen opstallen worden vervolgens een nieuwe paardenstal en een zorggebouw gerealiseerd, dit betreft nu nog grotendeels grasland. Ter hoogte van de gesaneerde opstallen worden 16 parkeerplaatsen aangelegd met enige beplanting.

Voorzijde van de te slopen opslag-schuur, achter de kraan staat de paardenstal en helemaal op achtergrond is een klein deel van de haag te zien (situatie 30 maart 2020).

Achterzijde paardenstal en naastgelegen schuur (situatie 30 maart 2020).

Het resterende deel van het bestemmingsplangebied (voornamelijk bestaand uit door paarden beweid grasland) blijft in principe ongewijzigd. Wel is de initiatiefnemer voornemens het gebied landschappelijk in te passen waardoor deze een hogere ecologische waarde krijgt. In voorliggende notitie worden hiervoor enige aanbevelingen gedaan (zie hiervoor pagina 8 en 9) die in het landschapsplan verwerkt kunnen worden.

Beeld van de weilanden in het bestemmingsplangebied (situatie 30 maart 2020).

Werkwijze

Op 30 maart 2020 is het plangebied bezocht en een quickscan uitgevoerd. Hierbij is het gehele bestemmingsplangebied en directe omgeving onderzocht op alle mogelijke (relevante) beschermde soorten. Voorafgaande aan het veldbezoek is doormiddel van beschikbare literatuur, online raadpleegbare websites met verspreidingsgegevens van pgo's (o.a, RAVON, SOVON, Vlinderstichting, Zoogdiervereniging, FLORON, telmee.nl) en expert judgement een goed beeld verkregen van de (potentieel) te verwachten beschermde soorten in of nabij het plangebied.

Bevindingen

Bescherming van houtopstanden

Er worden voor de uitvoering van de plannen geen bomen of houtopstanden gekapt. De bepalingen uit Hoofdstuk 4 van de Wet Natuurbescherming (Houtopstanden, hout en houtproducten) zijn dan ook niet van toepassing op dit project.

Soortenbescherming

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn in de Wet Natuurbescherming strikt beschermd en tevens opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Onder de bescherming vallen met name de verblijfplaatsen, maar ook belangrijk foerageergebied en onmisbare vliegroutes zijn beschermd.

In het plangebied worden geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht omdat er de te slopen stal en schuur hiervoor niet geschikt zijn (ontbreken spouwmuur, enkellaags golfplaten-dak) en oudere bomen met holten ontbreken. Ook zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van vleermuizen (uitwerpselen e.d.). De locatie is naar verwachting slechts zeer beperkt van belang voor vleermuizen als onderdeel van hun foerageergebied of vliegroute. Bovendien zal het plangebied op termijn alleen maar geschikter worden voor foeragerende en/of migrerende vleermuizen omdat de hoeveelheid (streekeigen) groen op het erf sterk zal toenemen (groter aanbod insecten). Negatieve effecten op vleermuizen kunnen hierdoor worden uitgesloten, vervolgstappen zijn daarom niet noodzakelijk.

Overige (grondgebonden) zoogdieren

Er zijn tijdens het veldbezoek geen aanwijzingen (sporen, uitwerpselen, nesten e.d.) gevonden voor de aanwezigheid van juridisch zwaarder beschermde (grondgebonden) zoogdiersoorten. Er worden daarom geen vaste verblijfplaatsen van zwaarder beschermde (grondgebonden) zoogdieren verwacht in het plangebied. Vervolgstappen zijn daarom ook voor deze soortgroep niet noodzakelijk.

Naar verwachting zijn wel vaste rust- en verblijfplaatsen van een aantal algemene zoogdiersoorten te verwachten waarvoor een vrijstelling geldt. In en rondom het erf gaat het dan bijvoorbeeld om bruine rat en/of huisspitsmuis. In de weilanden zijn soorten als Veldmuis en Haas te verwachten en langs de watergangen soorten als Aardmuis en bosspitsmuis.

Broedvogels

In de paardenstal is een (oud) nest van Boerenzwaluw aangetroffen. In de machineberging broeden jaarlijks circa 10 paartjes van deze soort. Deze worden jaarlijks door een lokale vogelaar geteld. Door de sloop van paardenstal zal tijdelijk een nestplaats van Boerenzwaluw verloren gaan. De machineberging blijft echter gehandhaafd, de populatie op het erf is hierdoor niet in het geding. Bovendien zal de nieuwe paardenstal snel bevolkt gaan worden door deze soort. Naast Boerenzwaluw is het niet uitgesloten dat soorten als Witte kwikstaart, Winterkoning, Merel en/of Zanglijster op of in de te slopen opstallen tot broeden kunnen komen. In de haag kunnen soorten broeden als Roodborst, Winterkoning, Heggenmus, Zwartkop, Merel en/of Zanglijster. In de weilanden komen naar verwachting niet of nauwelijks broedvogels voor vanwege de intensieve beweiding met paarden. Langs de sloten kunnen soorten als Wilde eend en Meerkoet tot broeden komen.

Jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels (zoals van Huismus) ontbreken in het plangebied. Wel broeden er Huismussen in de machineberging en in de omliggende huizen rondom het erf (o.a. Lindeweg nr. 14). Het plangebied vormt belangrijk foerageer- en rustgebied van deze mussen. Zo is de

liguster/laurierkersenhaag (tussen Lindeweg nr. 10 en 12, zie figuur 4) belangrijk als roestplaats[2] en is rondom de paardenstal veel voedsel te vinden. Omdat er weinig andere (potentiële) roestplaatsen (in de vorm van dichte struiken) aanwezig zijn in of nabij het plangebied vormt de haag daarom een belangrijk onderdeel van het leefgebied van de, rondom het erf broedende, Huismussen. Het vervangen van de haag zal daarom gefaseerd moeten worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld door eerst het deel van de haag bestaande uit laurierkers te verwijderen en hiervoor in de plaats streekeigen struiksoorten zoals meidoorn, sleedoorn en/of veldesdoorn aan te planten. Pas als deze struiken voldoende groot en dicht zijn gegroeid (na enige jaren) kan het overige deel (bestaande uit liguster) van de haag vervangen worden door nieuwe struiken. De belangrijke roestplaats blijft op deze manier behouden en daarmee de functionaliteit van het leefgebied van de Huismussen geborgd. De foerageermogelijkheden voor Huismussen zijn door de plannen niet in het geding omdat de activiteiten/functies op het erf hetzelfde zullen blijven. De voedselvoorziening is hierdoor gewaarborgd.

Figuur 4: Ligging liguster (rood) en laurierkers (geel)-haag tussen Lindeweg 10 en 12.

Vervolgstappen zijn (uitgezonderd voor Huismus) daarom niet noodzakelijk, wel mogen nestelende vogels niet verstoord worden, dit kan door de werkzaamheden buiten het broedseizoen te plannen (zie hiervoor onder 'conclusies en vervolgstappen').

Overige beschermde soorten

In het plangebied zijn geen zwaarder beschermde plantensoorten, reptielen, amfibieën, vissen, insecten of weekdieren aangetroffen of te verwachten omdat tijdens het veldbezoek hier geen

[2] Huismussen gebruiken vaak gezamenlijke rustplaatsen (ook wel roestplaatsen genoemd) in dichte struiken. Hier zijn ze veilig voor predatoren zoals Huiskatten en Sperwers. Deze plekken moeten in directe nabijheid van de nestplaatsen voorhanden zijn, bij gevaar kunnen ze zich hier dan razendsnel terugtrekken.

aanwijzingen voor zijn gevonden, er geen waarnemingen bekend zijn uit de (nabije) omgeving van de locatie en bovendien potentieel leefgebied voor dergelijke soorten ontbreekt.

Conclusies en vervolgstappen

Bescherming van houtopstanden

Dit onderdeel uit de Wet Natuurbescherming is niet van toepassing op deze bestemmingsplanwijziging.

Soortenbescherming

Op basis van het voorgaande wordt geconcludeerd dat, vanuit de Wet Natuurbescherming (onderdeel soortenbescherming) er geen belemmeringen (met uitzondering van het borgen van de roestplaatsen van Huismus) zijn voor het uitvoeren van de plannen ter plaatse (maar zie onderstaande aantekening met betrekking tot overige broedvogels).

Huismus

Door de haag tussen de paardenstal en Lindeweg nr. 10 gefaseerd te vervangen door nieuwe struiken (bijv. meidoorn, sleedoorn en/of veldesdoorn) blijven de rustplaatsen van Huismussen behouden.

De volgende tekst kan hiervoor worden overgenomen in het bestemmingsplan:

De haag tussen Lindeweg 12 en Lindeweg 10 (zie figuur 4) dient gefaseerd te worden vervangen. Het eerste deel (laurierkers) wordt als eerste verwijderd, waarbij in plaats hiervan streekeigen struiken als meidoorn, sleedoorn en/of veldesdoorn worden geplant. Het laatste deel (liguster) kan pas worden vervangen door genoemde vervangende soorten op het moment dat de geplante struiken de omvang en dichtheid van de laurierkers hebben bereikt. De vervanging van liguster kan plaatsvinden na een schriftelijke akkoord verklaring van een ecologisch adviseur.

Overige broedvogels

Werkzaamheden die (in gebruik zijnde) nestplaatsen van vogels (incl. hun functionele omgeving) verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het plangebied vooraf te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Boerenzwaluwen kunnen bijvoorbeeld nog tot in september aan het broeden zijn, pas als deze definitief het nest verlaten hebben mogen de werkzaamheden aanvangen.

Aanbevelingen verhogen natuurwaarden weilanden en watergangen

In deze paragraaf worden enige aanbevelingen gedaan voor landschappelijke inpassing van het bestemmingsplangebied met het oog op het verhogen van de ecologische waarden.

Watergangen

In de huidige situatie hebben de aanwezige watergangen in het bestemmingsplangebied veelal steile oevers die intensief onderhouden worden. De natuurwaarden zijn hierdoor beperkt.

De ecologische waarde van de oeverzones kan vrij eenvoudig verhoogd worden door het realiseren van flauwe taluds (bijv. een profiel van 1:6) of bredere plas-dras zones. Hier zal zich spontaan een gevarieerde moerasvegetatie kunnen ontwikkelen. In principe geldt: hoe flauwer (en dus breder) het talud is hoe hoger de ecologische waarde. De natuurvriendelijke oevers kunnen langs een groot deel van de, rondom het plangebied gelegen, watergangen gerealiseerd worden. Er is hier voldoende ruimte voor zowel een flauw talud als een onderhoudpad rondom de hekwerken van de weilanden.

Om het ontstaan van bosopslag te voorkomen (waarmee de openheid van de polder in het geding kan komen) wordt de vegetatie jaarlijks gefaseerd (bijv. 50% rond 1 juli en 75% in augustus/september) gemaaid en afgevoerd. Een deel (bijvoorbeeld 25%) van de vegetatie blijft in de winter overstaan, zodat aanwezige fauna veilig kan overwinteren. Om bosopslag te voorkomen blijft ieder jaar een ander stuk vegetatie staan gedurende het winterhalfjaar.

Voorbeeldlocatie van een natuurvriendelijke oever in het plangebied.

Waterschap Hollandse Delta stelt subsidies beschikbaar voor dergelijke initiatieven, die 20% van de projectkosten dekken (tot maximaal €25.000,- incl. BTW). Zie: https://www.wshd.nl/subsidieregeling-waterinitiatieven

Weilanden

De weilanden in het plangebied worden vrij intensief begraasd met paarden waardoor de natuurwaarden beperkt zijn. Door de aanleg van één of meerdere ondiepe kikkerpoelen (ze mogen periodiek opdrogen) en de aanplant van enkele kleine boom-/struikgroepen (bestaand uit streekeigen soorten zoals meidoorn, zwarte els, es, iep en diverse soorten wilgen) verspreid door de weilanden wordt de variatie bevorderd. Waar mogelijk worden bloemrijke overhoekjes gespaard en pas na de bloeitijd gemaaid of beweid. Als de bomen in het zuidelijk deel van het bestemmingsplangebied zich voldoende hebben ontwikkeld zou hier een Torenvalkenkast (dit kan ook een oude melkbus zijn) geplaatst kunnen worden.

Nestkast met jonge torenvalken. Bron: Vivara: https://www.vivara.nl/rk-to-01-nestkast-torenvalk